

Кириченко С.О.

к.е.н., доцент кафедри економіки і підприємництва

Франко Н. О.

викладач кафедри філософії

Павленко А. В.

КПІ ім. Ігоря Сікорського»

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ В ВОЄННИХ УМОВАХ

Розвиток соціальної інфраструктури регіонів, – складний, суперечливий, динамічний процес постійних змін за певний період часу під впливом дії різних факторів, що змінює стан взаємозв'язків, спільної взаємодії та функціонування її підсистем та системи в цілому, який призводить до отримання синергетичного ефекту та забезпечує поліпшення якості надання соціальних послуг й доступність базисних життєвих благ для населення регіонів, сприяє підвищенню рівня та якості життя, забезпечує гарантії соціальної безпеки та політичної стабільності тощо.

Тривалий період дії військового стану та активних бойових дій обумовив появу широкого спектру соціально-економічних наслідків деструктивного характеру, що у розрізі довгострокового горизонту планування потенційно можуть спричинити руйнацію вітчизняної системи соціальної інфраструктури та забезпечення. Підтвердженням даної тези є приблизні значення оцінки збитків заподіяних національній економіці, зокрема й об'єктам соціальної інфраструктури, а саме у сфері освіти було зруйновано близько 3,4 тис. закладів, що у вартісному вимірі становить 9,7 млрд дол., не менш складна ситуація у охороні здоров'я та соціальній сфері, які зазнали орієнтовних збитків на рівні 2,8 млрд дол. та 0,2 млрд дол [1].

У таких умовах розвиток соціальної інфраструктури є одним із пріоритетних завдань для української влади. Це завдання є складним і вимагає значних ресурсів.

Основними викликами розвитку соціальної інфраструктури в воєнних умовах є:

¾ руйнування об'єктів соціальної інфраструктури, спричинене наслідками активних бойових дій, що призвело до істотного обмеження населення до послуг соціального характеру та реалізацією державою базових соціально-орієнтованих функцій;

¾ зростання навантаження на державну систему соціального забезпечення за рахунок експоненційного зростання кількості осіб, що потребують державної допомоги в результаті релокації з окупованих територій, руйнування житла та втрати майна, отримання інвалідності внаслідок бойових дій;

¾ ресурсна обмеженість залучення видаткового ресурсу бюджету на потреби розвитку соціальної інфраструктури унаслідок її репріоритезації у напрямку витрат оборонного характеру, що знижує спроможності як центрального, так і місцевого владного апарату до покращення та/або відновлення елементів соціальної інфраструктури;

¾ проблема інтелектуальної релокації та поглиблення демографічної диспропорційності статево-вікової та кваліфікаційної структури населення, що закономірно розбалансовує процеси розвитку внутрішнього ринку праці, спричиняючи дефіцит у залученні кадрового ресурсу бізнесом та державними установами;

¾ складність забезпечення оптимального розподілу бюджетного ресурсу на регіональному рівні, унаслідок кардинальної зміни структури потреб забезпечення функціонування об'єктів соціальної інфраструктури різними регіонами (поява регіонів прийому переміщених осіб, тимчасового розміщення (хабів), регіонів частина яких є тимчасово окупованою);

¾ невідповідність рівня соціальних видатків показникам поточного економічного відтворення, що у перспективі сприятиме прискоренню інфляційних процесів і поглибленню кризи соціального забезпечення;

¾ корупційний характер вітчизняної системи державного управління, унаслідок якого виникають ситуації несправедливого розподілу соціальної допомоги та видатків відновлення;

¾ кризовий стан національної системи державної служби, спричиненої низьким рівнем заробітних плат службовців та надмірним рівнем робочої навантаженості за умов високої відповідальності та загальної дефіцитності кадрів;

¾ обмеженість у наданні послуг соціального характеру за потреби балансування повноти, якості послуги, безпеки виконавців та користувачів послуги, можливостей використання дистанційних засобів.

Таким чином, широке коло викликів та проблем у забезпеченні ефективного функціонування соціальної інфраструктури потребує вироблення спеціалізованих напрямків їх вирішення, що мають включати в себе наступні заходи:

¾ розробка спеціалізованих програм відновлення фізично знищених або пошкоджених елементів соціальної інфраструктури з чіткою пріоритетністю відбудови від критично важливих об'єктів (освітні заклади, лікарні) до вторинних (адміністративні будівлі);

¾ адаптація вітчизняного інфраструктурного забезпечення надання соціальних послуг актуальним потребам населення, пов'язаних з появою нових категорій осіб, що потребують соціального захисту та розширення існуючих програм їх якісного доповнення;

¾ реалізація процесів інфраструктурної відбудови на засадах модернізації існуючої системи згідно принципів інноваційності, гнучкості та інклюзії (доступності соціальних послуг максимально широкому колу громадян незалежно від їх фізичних або ментальних особливостей);

¾ цифровізація процедурного та адміністративного функціоналу роботи елементів соціальної інфраструктури, покликане на забезпечення безпеки, зручності, опціональності для користувачів соціальних послуг, пришвидшення процесів їх надання та зниження потреби у кадровому забезпеченні;

¾ забезпечення підтримки та подальшого розвитку волонтерського руху, його введення у вітчизняне нормативне поле з метою спрощення бюрократизованих перепон процедур у реалізації волонтерської діяльності;

¾ активізація залучення партнерського фінансування програм відновлення та/або розвитку соціальної інфраструктури, запозичення ефективних практик подолання актуальних проблем розвитку та відбудови.

Таким чином, підсумовуючи результати проведеного дослідження можна стверджувати, що проблематика розвитку соціальної інфраструктури в умовах війни характеризується численною кількістю викликів та проблем спричиненими прямими та опосередкованими наслідками бойових дій, вимагаючи комплексного підходу до їх вирішення шляхом побудови спеціалізованих програм відбудови та розвитку на основі інноваційності, цифровізації, інклюзії та модернізації із залученням партнерських зв'язків у процесі фінансування та реалізації процесів відбудови.

Перелік посилань:

1. Загальна сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну, за підсумками червня 2023 року перевищила \$150 млрд. *Київська школа економіки*. 2023. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-za-pidsumkami-cher-vnya-2023-roku-perevishhila-150-mlrd/>